



SKUPNOST NARAVNIH PARKOV
Slovenije

KVIZ SKUPNOSTI NARAVNIH PARKOV SLOVENIJE ŽIVLJENJE V IN OB VODI

Pozdravljeni mladi parkoslovci – raziskovalci naravnih parkov Slovenije!

Dobrodošli v pestrem vodnem svetu.



Veseli smo, da ste se odločili za sodelovanje v našem kvizu. Naravni parki Slovenije z življenjsko pestrostjo in bogato kulturno dediščino ponujajo veliko zanimivega iz preteklosti in navdušujejo z izzivi prihodnosti. V Skupnost naravnih parkov Slovenije je povezanih že 18 parkov. V upravah parkov so zaposleni strokovnjaki, ki spremljajo in raziskujejo živo in neživo naravo s ciljem ohranjanja življenjske pestrosti zavarovanih območij narave. Znanje in izkušnje delijo tudi z obiskovalci, med katerimi ste pogosto učenci osnovnih šol. Zanimivosti in aktualne novice iz zavarovanih območij narave so zbrane na spletni strani www.naravniparkislovenije.si, na kateri poteka naš kviz.

Skupaj vas vabimo k raziskovanju Naravnih parkov Slovenije. Kviz vsebuje 3 sklope zabavnih in poučnih nalog, v katerih boste spoznavali življenje v in ob vodi. Pred vami je 1. sklop nalog, kjer boste raziskovali značilnosti in raznolikost vodnih okolij v Triglavskem narodnem parku, Notranjskem regijskem parku, Krajinskem parku Debeli rtič, Krajinskem parku Ljubljansko barje, Krajinskem parku Strunjan in Krajinskem parku Zgornja Idrija. V pomoč imate povezave do spletnih strani posameznega naravnega parka.

Vsaka naloga ima geslo. Ko boste opravili vse naloge in zbrali vsa gesla, si boste prislužili priznanje Parkoslovec ali Parkoslovka šolskega leta 2024/2025.

Obilo zabave pri raziskovanju življenja v in ob vodi!



TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Voda tako in drugače

Osrednji del Triglavskega narodnega parka predstavljajo Julijske Alpe, ki so pretežno zgrajene iz apnenca. Voda apnenec počasi raztaplja in zato so gore zelo razgibane, veliko je brezen in jam, na površju pa so značilne oblike visokogorskega krasa. Le tam, kjer so kamnine nepropustne, so po koncu ledene dobe nastala ledeniška jezera. Voda se z gora steka v doline in po deževju reke in jezera hitro narastejo, pogosti so hudourniki, ob Bohinjskem jezeru je celo slap Govic, ki priteče samo ob močnem deževju. **Več o vodah in življenju v njih si lahko prebereš na spletni strani Triglavska zakladnica, kar ti bo v pomoč pri reševanju križanke in iskanju gesla te naloge.**

<https://www.triglavskazakladnica.si/sl/vsebine/?q=vode>

REŠI KRIŽANKO!

VODORAVNO: **2.** žuželka, ki ima ličinke v vodi in je zelo občutljiva na onesnaževanje, **5.** pomembni oblikovalci reliefa v TNP iz zmrznjene vode, **6.** soteska reke Radovne, **12.** voda, ki prihrumi ob močnem nalu, **13.** slika 4, **17.** posebni travniki, ki so jih oblikovali ledeniki in voda, **18.** slika 1, **20.** slika 3, **21.** nevaren pojav v zasneženih gorah, **22.** reka v TNP, ki izvira med Mangartom in Jalovcem, **23.** dolina južno pod Triglavom s presihajočim potočkom, **26.** slika 8, **27.** najpogostejša vrsta pupkov v TNP, pupek.

NAVPIČNO: **1.** slap v dolini Vrata, **3.** iztok iz Bohinjskega jezera, **4.** slika 6, manjša vrsta ribe v Bohinjskem jezeru **7.** vrsta ribe v reki Soči, **8.** naše največje gorsko jezero, ob njem so potekale hude bitke med 1. sv. vojno, **9.** slika 5, **10.** izvir Save Dolinke, **11.** velikan, iz njegovih ust teče reka Soča, **13.** nevaren vremenski pojav, posebno v gorah, **14.** vrsta dvoživke, ki živi v gorah in za razvoj ne potrebuje vode, **15.** vrsta ribe, ki so jo naselili v Dvojno jezero in tako porušili naravno ravnovesje v tem jezeru, **16.** slika 2, **19.** najbolj značilna rastlina šotnih barj, **24.** slika 7, **25.** mesojeda rastlina, na šotnih barjih raste okrogolistna, na nizkih dolgolistna.

SLIKA 1



SLIKA 2



SLIKA 3



SLIKA 4



SLIKA 5



SLIKA 6

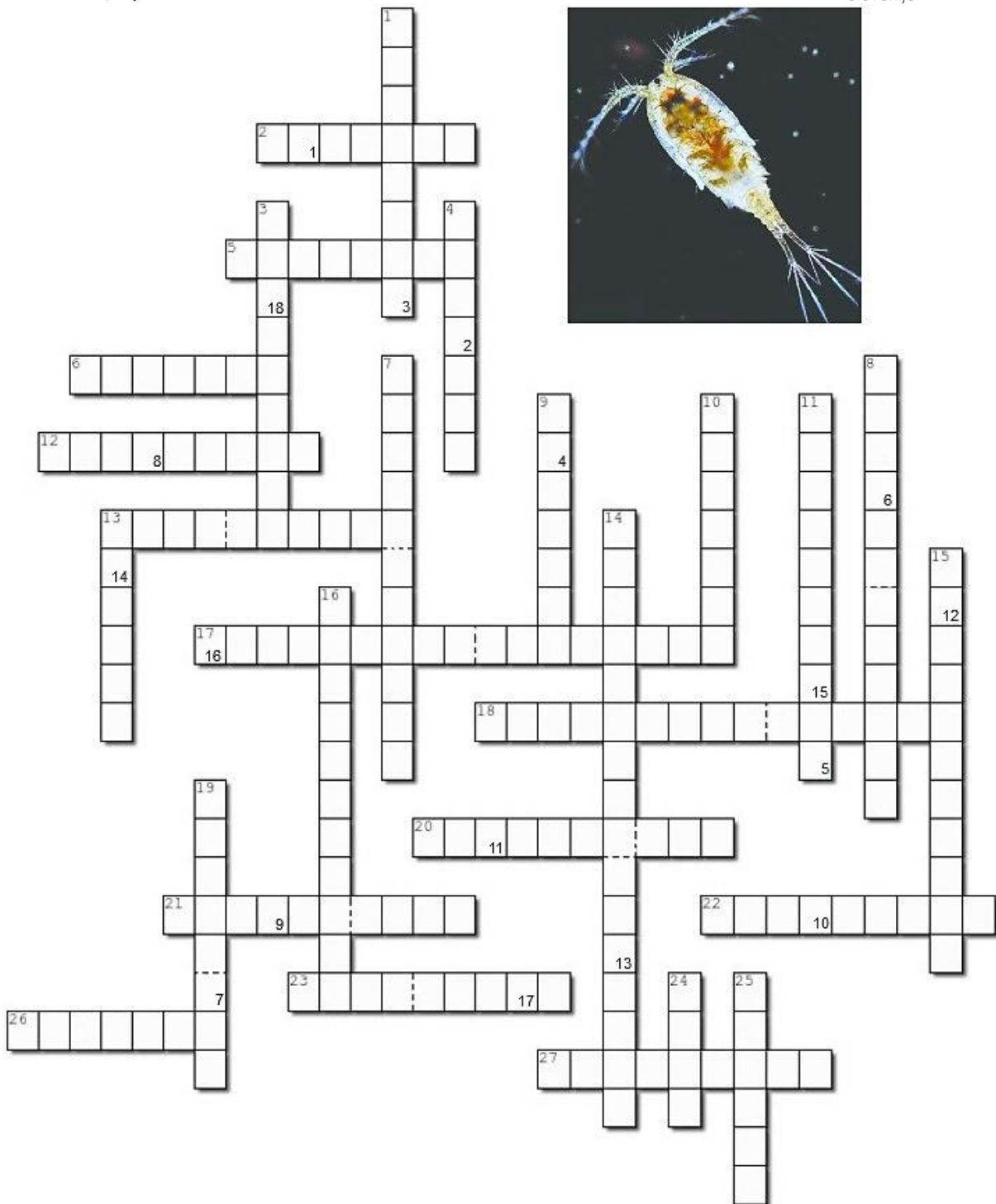


SLIKA 7



SLIKA 8





GESLO: Črke v označenih poljih prepisi na ustrezno mesto in izvedel boš, kaj je na zgornji sliki.

1	2	3	4	5		6	2	7	8	8	3
---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	---	---

9	10	11	2	12	5	2		13	10	6	14	10	15		16	8	1	6	3	10	15
---	----	----	---	----	---	---	--	----	----	---	----	----	----	--	----	---	---	---	---	----	----

17	4	18	4	1
----	---	----	---	---

NOTRANJSKI REGIJSKI PARK

Življenje v in ob Cerknškem jezeru

<https://www.notranjski-park.si/>

Notranjski regijski park leži znotraj meja občine Cerknica in obsega dobrih 222 km². Odlikujejo ga visoka stopnja ohranjenosti naravnih življenjskih prostorov in izjemna pestrost živih bitij. Srce Notranjskega regijskega parka je Cerknško jezero, ki velja je za eno največjih presihajočih jezer v Evropi. Tu je bila do sedaj opažena kar polovica vseh živečih vrst ptic v Evropi. Nekatere med njimi si v zavetju jezera naredijo gnezda in vzredijo mladiče, druge zgolj počivajo na svoji selitveni poti. Na območju jezera je prisotnih tudi 15 vrst dvoživk, 45 vrst sesalcev, 10 vrst rib ter 125 vrst dnevnih metuljev.

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom. Z obkroženimi črkami izpiši geslo na dnu strani in spoznaj prebivalco Cerknškega jezera, katere prisotnost je zaradi načina njenega prehranjevanja dober kazalec kakovosti vodnega življenjskega prostora.

1. V podzemnih vodah Cerknškega jezera živijo polčki, ki jih ne najdemo nikjer drugje na svetu. Kako imenujemo takšne organizme z omejenim območjem razširjenosti?

- Z) Kozmopoliti.
- U) Monoliti.
- V) Endemiti.

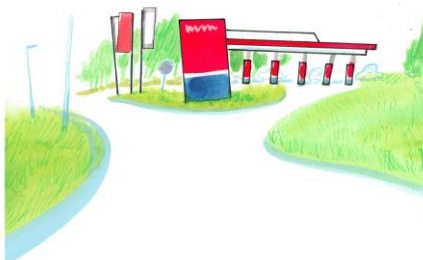
Namig:



2. Zakaj je presihajoče Cerknško jezero pomembno za ptice selivke?

- L) Ker lahko na tem območju iz velike višine lažje opazijo hrano.
- I) Ker lahko to območje izkoristijo kot postajališče na svoji dolgi poti – tukaj se odpočijejo in okrepčajo.
- J) Ker lahko na tem območju že od daleč slišijo človeka in se mu izognejo.

Namig:



3. Nekoč v Cerkniškem jezeru ni bilo niti ene same ribe rdečeperke. Leta 1969 so v jezero prvič spustili rdečeperke in do leta 2020 so se tako razmnožile, da danes predstavljajo kar 90 % vseh rib. Koliko veder rib so leta 1969 spustili v jezero?

- D) 1 vedro rib.
- E) 10 veder rib.
- F) 100 veder rib.

Namig: $21 - 20 = X$

4. Po čem je znana Vranja jama ob Cerkniškem jezeru?

- S) Po slikovitih kapnikih.
- Š) Po nenehnem preletavanju vran.
- R) Po največjem prezimovališču rjavih žab sekulj na svetu.

Namig:



5. Na Cerkniškem jezeru uspevajo številne amfibijske rastline, ki so prilagojene tako na rast v vodi kot na kopnem. Na kakšen način se prilagodijo?

- A) S spremembo oblike, zgradbe in delovanja svojih organov.
- B) Vedno imajo pri sebi kopalke.
- C) Z odebelitvijo svojih listov.

Namig:



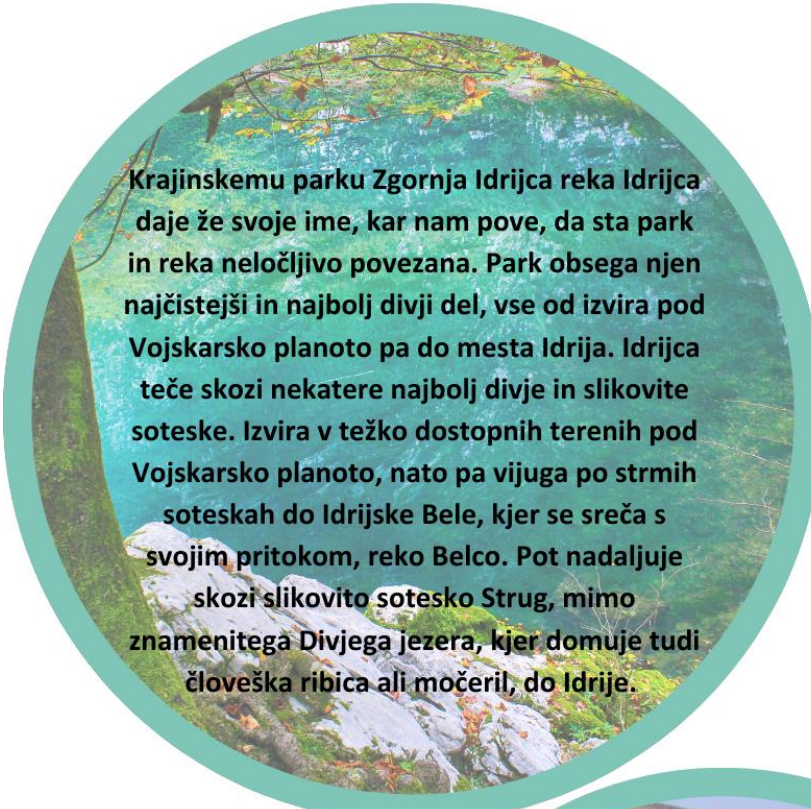
GESLO:

--	--	--	--	--

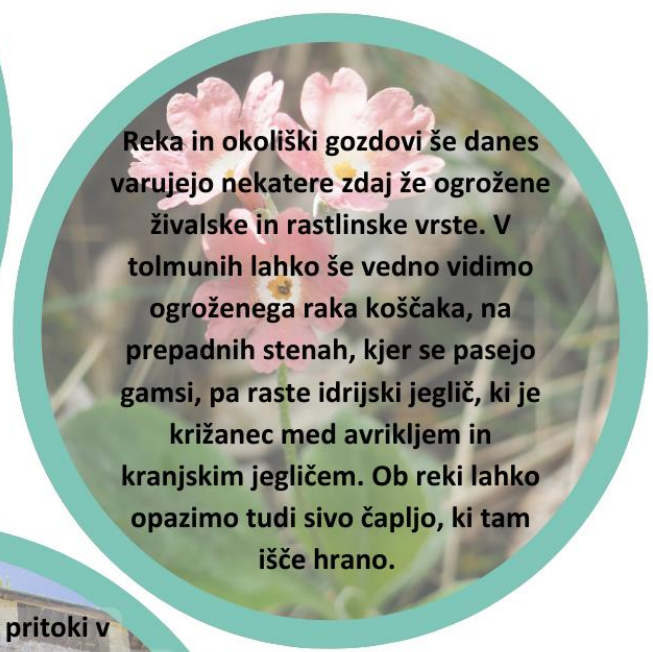
KRAJINSKI PARK ZGORNJA IDRIJCA

Rečne zgodbe

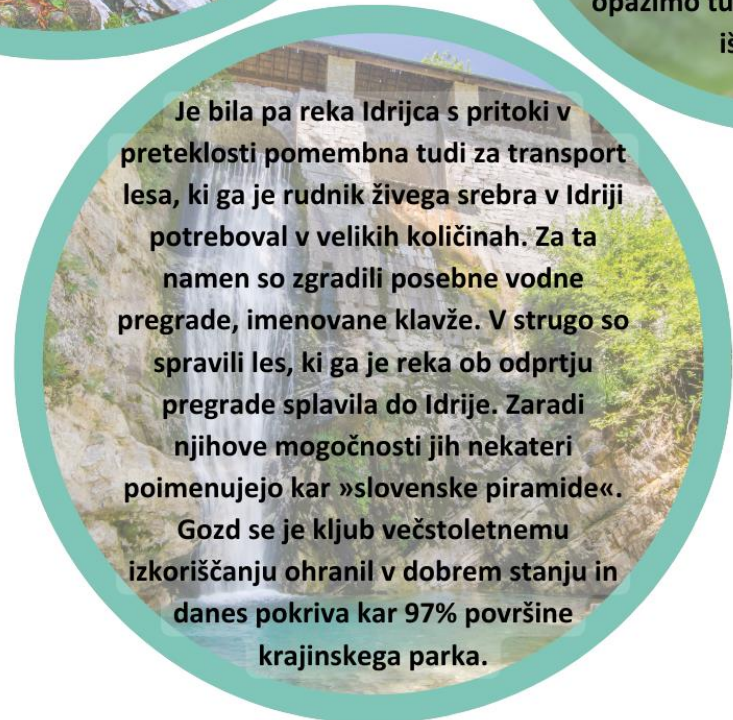
<https://www.geopark-idrija.si/o-krajinskem-parku-zgornja-idrija/>



Krajinskemu parku Zgornja Idrijca reka Idrijca daje že svoje ime, kar nam pove, da sta park in reka neločljivo povezana. Park obsega njen najčistejši in najbolj divji del, vse od izvira pod Vojskarsko planoto pa do mesta Idrija. Idrijca teče skozi nekatere najbolj divje in slikovite soteske. Izvira v težko dostopnih terenih pod Vojskarsko planoto, nato pa vijuga po strmih soteskah do Idrijske Bele, kjer se sreča s svojim pritokom, reko Belco. Pot nadaljuje skozi slikovito sotesko Strug, mimo znamenitega Divjega jezera, kjer domuje tudi človeška ribica ali močeril, do Idrije.



Reka in okoliški gozdovi še danes varujejo nekatere zdaj že ogrožene živalske in rastlinske vrste. V tolmunih lahko še vedno vidimo ogroženega raka koščaka, na prepadnih stenah, kjer se pasejo gamsi, pa raste idrijski jeglič, ki je križanec med avrikljem in kranjskim jegličem. Ob reki lahko opazimo tudi sivo čapljo, ki tam išče hrano.



Je bila pa reka Idrijca s pritoki v preteklosti pomembna tudi za transport lesa, ki ga je rudnik živega srebra v Idriji potreboval v velikih količinah. Za ta namen so zgradili posebne vodne pregrade, imenovane klavže. V strugo so spravili les, ki ga je reka ob odprtju pregrade splavila do Idrije. Zaradi njihove mogočnosti jih nekateri poimenujejo kar »slovenske piramide«.

Gozd se je kljub večstoletnemu izkoriščanju ohranil v dobrem stanju in danes pokriva kar 97% površine krajinskega parka.

A crossword puzzle grid with 10 numbered starting points. The grid is 10x10. Numbers 1-10 are placed in the starting squares of the words. The letters 'Č', 'S', 'Ž', 'G', 'O', 'D', 'A', 'M', 'Č' are already filled in. The grid is partially filled with letters and numbers.

Navpično

- | | |
|--|--|
| 2. Pokriva kar 97% površja KP Zgornja Idrijca | 1. Reka v katero se izliva Idrijca |
| 5. Visoka ptica, ki pogosto gnezdi ob reki Idrijci | 3. Naseljuje strme in skalovite predele nad Idrijco |
| 7. Živi v Divjem jezeru, bolj znan kot človeška ribica | 4. Vodne pregrade na reki Idrijci |
| 8. Endemit, ki raste le na idrijskem, poimenujemo ga idrijski ... | 6. Zavarovana vrsta raka, ki živi v zgornjem toku Idrijce |

GESLO:

1	2	3	4	3	2	5	C	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

KRAJINSKI PARK STRUNJAN

Na obrežju med plimo in oseko

pomoč najdeš na: <https://parkstrunjan.si/presezniki/morje/>



Krajinski park Strunjan je eno redkih širše zavarovanih območij v Sloveniji, ki se razteza tudi na morje. Ponaša se z najdaljšim odsekom naravne obale v celotnem Tržaškem zalivu. Prav zaradi tega, ker se je ta del uspel ubraniti pred spremembami, ki jih prinaša s seboj človeška roka, je sedaj zavarovan kot Naravni rezervat Strunjan. Tu je morsko obrežje prepuščeno naravnim procesom. Različne razmere za življenje v posameznih morskih pasovih, ustvarjajo kolaž življenjskih okolij z živahnim rastlinskim in živalskim svetom, ki ga boš bolje spoznal tudi z reševanjem spodnje naloge.

Povezava zgoraj naj ti bo v pomoč pri reševanju nalog in spoznavanju pršnega in bibavičnega pasu. Izpolnitev križanke bo podala končno geslo, ime enega od prebivalcev pršnega pasu.

? Naloga: Poišči ustrezna gesla in izpolni križanko. S prepisom črk iz modro označenih polj v spodnja polja, boste dobili ime živali, ki se jo sreča tudi v našem parku. Kako se imenuje skrivnostna žival?

1. Pod vodo ribe rad lovi

in na skalah perje suši.

S kormoranom zamenjujejo ga,
čeprav "sredozemsko" ime ima.



4. Na obali flišni kamnini sta dve.

Lapor glavni "krivec" za mulj v morju je,
delovanje morja pa prodnike naredi
iz kamnine, ki _____ pravimo ji.

2. Plima in oseka skrajnosti sta dve
skupaj pa nosita le eno ime.



5. V bibavičnem pasu živi,
ekstremne življenjske razmere trpi.
Huda vročina ali hlad morja,
zaščititi se pred obema zna.
Hrano z vitičastimi nogami lovi,
po imenu rekli bi, da to rak ni.

3. Rastline, ki ob morju uspevajo imajo posebno ime,
ena izmed teh morski koprc je.

G E S L O

1	2	3	4	3	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---	---



KRAJINSKI PARK LJUBLJANSKO BARJE

Življenje v barjanskih jarkih in kanalih

Podoba današnjega Krajinskega parka Ljubljansko barje, ki se nahaja na južnem obrobju Ljubljane, se je skozi čas zelo spreminjala. Zaradi velike namočenosti, nerodovitne zemlje in skoraj neprehodne pokrajine so na Ljubljanskem barju stoletja delali načrte za njegovo izsušitev. Franc Matej Zorn, ki je sredi 18. stoletja naročil izkop prvih izsuševalnih jarkov, pa je za to dobil celo zlato medaljo. Na posestvu, ki so ga z osuševalnimi deli iztrgali močvirju, so že po nekaj letih gojili pšenico, oves, koruzo in fižol. Po tem vzoru je bila v naslednjih desetletjih po vsem Barju izkopana gosta mreža osuševalnih jarkov in kanalov.



Foto: Matej Vranič

Kljub dolgoletnim naporom, da bi Ljubljansko barje izsušili, jim to nikoli ni zares uspelo. Še vedno ima svoj mokrotni značaj. V različnih življenjskih okoljih, ki so s tem nastala, pa so svoj življenjski prostor našle številne rastlinske in živalske vrste. Na Ljubljanskem barju so do danes našli 6102 vrsti, mnoge med njimi so svoj življenjski prostor našle prav v izsuševalnih jarkih in kanalih.



Oglej si video Varuh zakladov Ljubljanskega barja na spodnji povezavi, v katerem lahko izveš, kako je nastalo Ljubljansko barje in s tem tudi barjanski jarki in kanali.

<https://www.ljubljanskobarje.si/vec-o-parku/za-sole/>

NALOGA:

Odgovori na vprašanja v nadaljevanju in dobljena števila vpiši na naslednji strani v ustrezni barvni krogec ob ikoni/sličici posamezne živali. Pri iskanju pravih odgovorov in dodatnih informacij sta ti lahko v pomoč spletni strani:



https://www.bioportal.si/katalog/bidrex_kpljb.php?fm=3240

<https://www.poljuba.si/habitati-in-vrste>

	Koščični škratec ni škrt iz pravljice, temveč kačji pastir. Opazimo ga lahko tudi v jarkih in kanalih na Ljubljanskem barju, v katerih rastejo rastline, ki ne delajo preveč sence. Koščični škratec ima namreč rad sonce in dokaj toplo vodo. Foto: Christian Fischer Wikimedia Commons
	Koliko vrst kačjih pastirjev lahko opazujemo na Ljubljanskem barju?
	Življenjski prostor močvirske sklednice so predvsem stoječe ali počasi tekoče vode, ki jih obdajajo z rastlinjem obrasli bregovi. Večino dneva preživijo v vodi, ob toplih dneh pa se sončijo na izpostavljenih mestih. So zelo plahe. Foto: Wolfgang Simlinger, Wikimedia Commons
	Koliko avtohtonih vrst želv celinskih voda živi na Ljubljanskem barju?



Ljubljansko barje

KRAJINSKI PARK



SKUPNOST NARAVNIH PARKOV
Slovenije

	V barjanskih jarkih in kanalih najdemo tudi potočnega škrčka. Ta vrsta školjke v maju zleze na breg in v vodo brizga tanke curke vode, v katerih so ličinke. Te se naselijo kot zajedavci v škrgah rib in dvoživk. Ličinke se na ta način razširjajo po območju. Foto: Karel Douda, Wikimedia Commons
	Koliko vrst školjk najdemo v vodah na Ljubljanskem barju?

	Nekatere vrste ptic si spletejo gnezdo v rastlinju ob barjanskih jarkih in kanalih, mnoge pa se tam prehranjujejo. Ena od njih je močvirska trstnica. Zanj je značilno, da zelo rada oponaša oglašanje drugih vrst ptic, zato ji včasih rečemo kar barjanski DJ. Foto: Marek Szczepanek, Wikimedia Commons
	Koliko vrst ptic so dosedaj opazili na Ljubljanskem barju?

V krogec vpiši število posameznih živali, ki jih najdemo na Barju.

Reši enačbo in rezultat vpiši v krogec.

Pretvori dobljeno število v črko abecede (npr. 2=B) ter jo vpiši v kvadratik in zatem še v geslo spodaj.

		-		=		→	
		+		=		→	
		:		=		→	
		-		=		→	



Na spletni strani <https://www.ljubljanskobarje.si/vec-o-parku/za-sole/gradiva-na-temo/> poišči odgovor še na naslednje vprašanje in črko ob pravilnem odgovoru vpiši pod št. 4 v geslu spodaj:

Kakšna je dolžina vseh izsuševalnih kanalov oziroma jarkov na Ljubljanskem barju?

- D ... 250 kilometrov
- G ... 32000 kilometrov
- B ... 5000 kilometrov
- P ... 60 kilometrov

V končnem geslu izveš, kako so se imenovali ljudje, ki so nekoč na Ljubljanskem barju na roke z lopatami kopali izsuševalne jarke in kanale ter za to dobili plačilo. Fotografijo teh ljudi poišči na spletu.

GESLO:

1	2	3	4	N	3	2	J	5
---	---	---	---	---	---	---	---	---



KRAJINSKI PARK DEBELI RTIČ

Kako pestro je življenje na morskem dnu?

Krajinski park Debeli rtič leži na skrajnem koncu Ankaranskega polotoka in predstavlja eno ključnih območij varstva naravnih vrednot slovenske obale, njene krajinske pestrosti in ohranjanja biotske raznovrstnosti morja in morske obale. Ohranjena naravna obala s flišnim klifom in morskim obrežjem botruje izjemno bogatemu podvodnemu svetu Krajinskega parka Debeli rtič z najmanj tretjino vseh opisanih vrst slovenskega morja. Življenje v morju je raznoliko tudi zato, ker tukaj najdemo različne tipe morskega dna, kjer domujejo različni morski organizmi.



Foto: Tihomir Makovec

<https://visitankaran.si/sl/krajinski-park/o-parku>

Kako si rastline in živali delijo prostor na morskem dnu? Poveži 4 trojice, dopolni manjkajoče besede in sestavi geslo naloge. V pomoč in zabavo naj ti bo vrtljiv krog na naslednjih straneh, ki si ga izrežeš in sestaviš sam.

MED PRODNIKI

TRAVNIKI
KOLENČASTE

C _ _ D _ _ JE

ORANŽASTA

M _ _ _ _

PEŠČENO

M _ _ _ _ D _ _

GOZDIČKI ALGE
CISTOZIRE

ČRNOGLAVA
BABICA

_ _ MN _ _
MORSKO DNO

RDEČA MORSKA

_ _ _ _ _

VELIKI

_ _ _ _ _ R

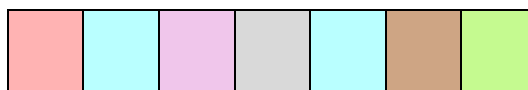
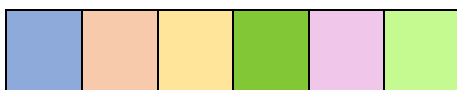
MULJEVITO
MORSKO DNO

BODIČASTI
KAČJEREP

MAROGASTA

_ _ _ _ _

GESLO:



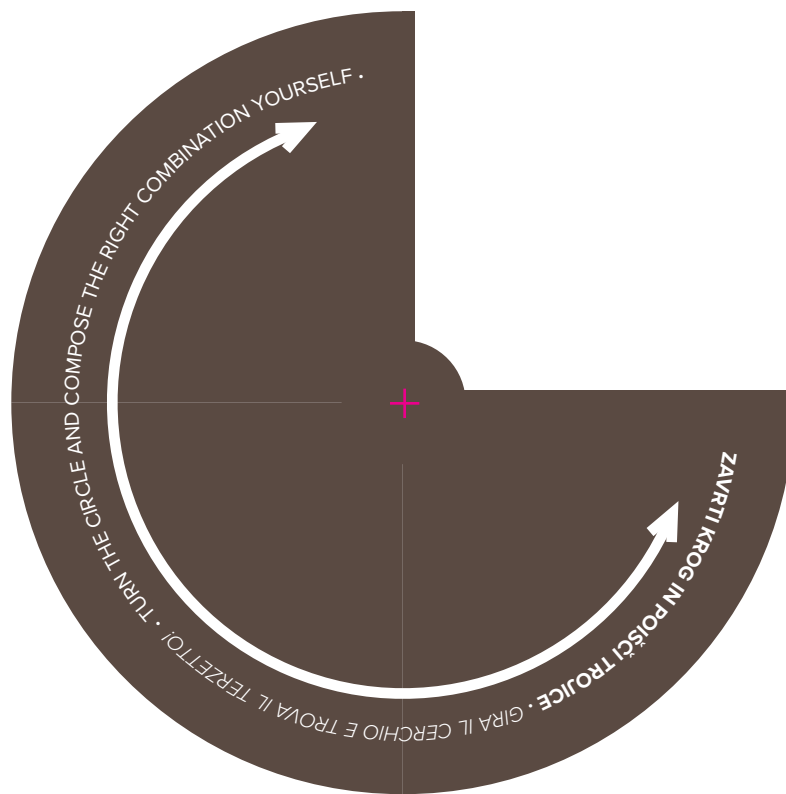
Navodila za izdelavo vrtljivega kroga:

Izreži kroge po rdečih črtah in jih položi enega na drugega, kot si sledijo po straneh. Na sredini jih preluknjaj in spni s sponko ali razcepko za papir, tako da jih bo možno vrteti. Z vrtenjem zgornjega in spodnjega kroga najdeš 4 trojice morskih organizmov, ki uspevajo na različnih tipih morskega dna.

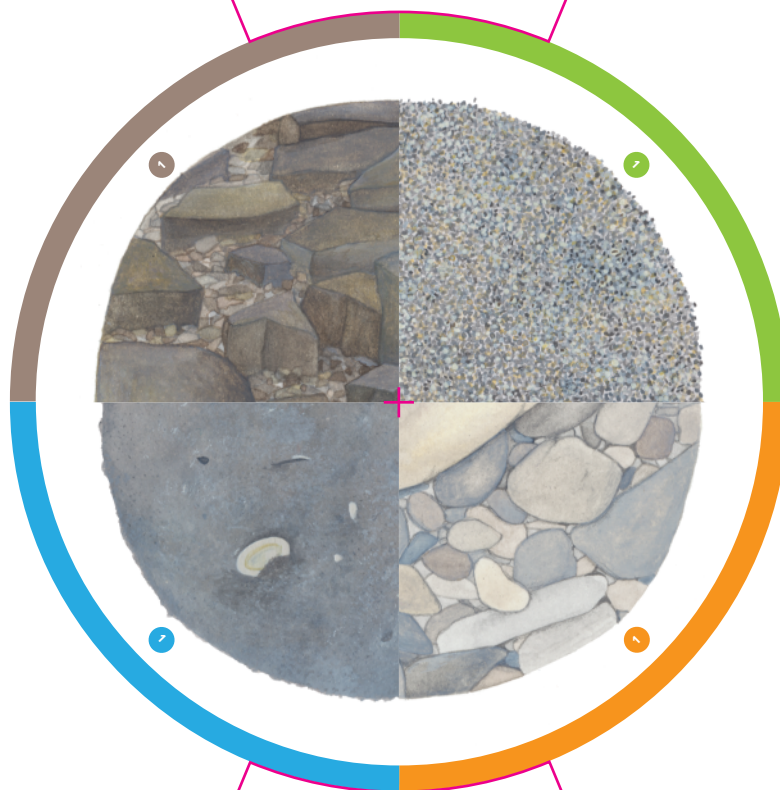
Oblikovanje: Helikopterdesign d.o.o.

Ilustracije: Tinka Leskovšek

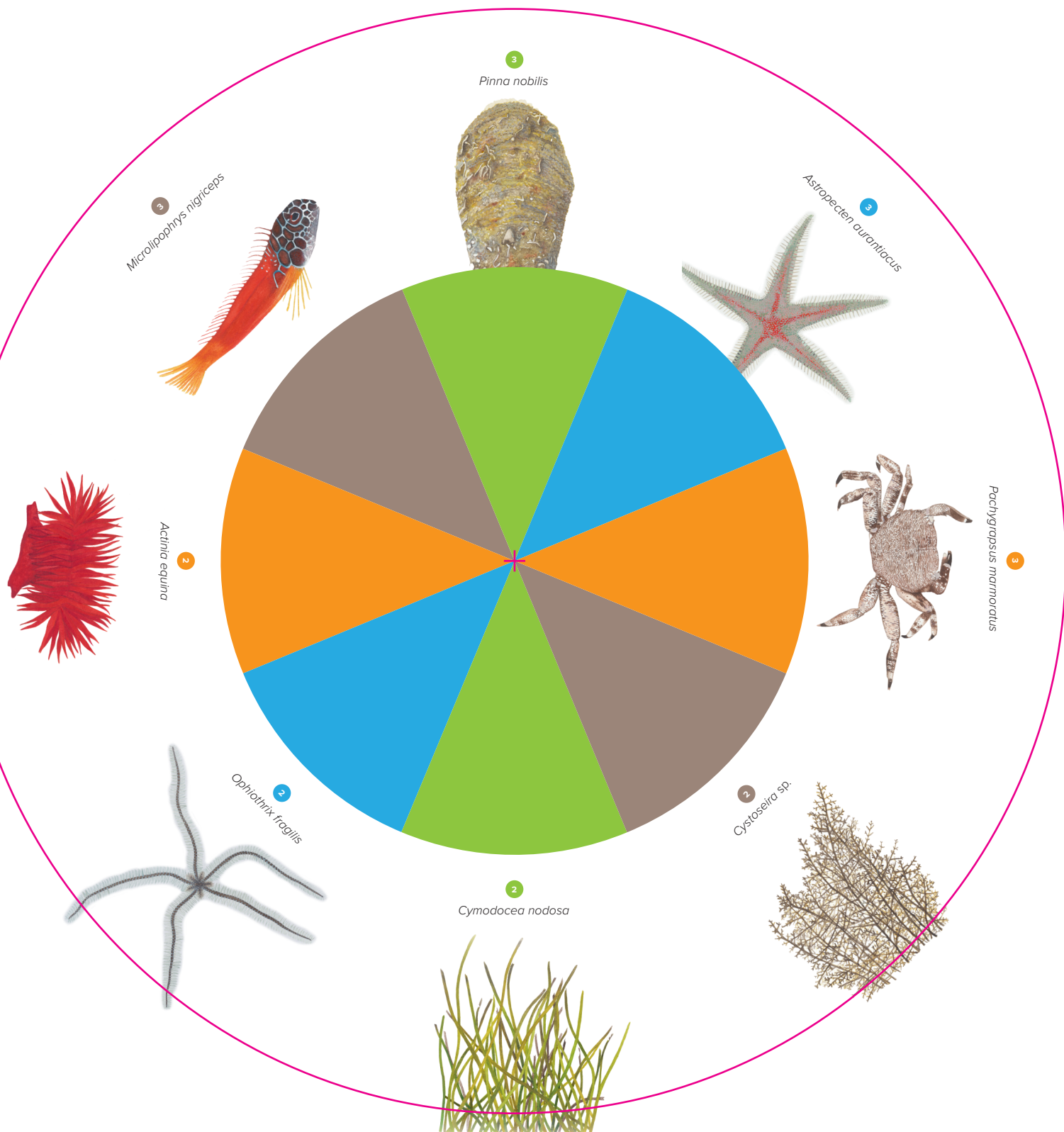
Zgornji



Sredinski



Spodnji





SKUPNOST NARAVNIH PARKOV Slovenije

ŽIVLJENJE V IN OB VODI

Čestitamo, uspelo vam je! Rešili ste vse naloge prvega sklopa. S tem ste dobili šest gesel, ki jih vnesite v spodnje kvadratke in sestavite končno geslo prvega sklopa.

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4				
---	--	--	--	--

NOTRANJSKI REGIJSKI PARK

1				
---	--	--	--	--

KRAJINSKI PARK ZGORNJA IDRIJCA

			5					
--	--	--	---	--	--	--	--	--

KRAJINSKI PARK STRUNJAN

	3						
--	---	--	--	--	--	--	--

KRAJINSKI PARK LJUBLJANSKO BARJE

		2						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

KRAJINSKI PAK DEBELI RTIČ

	6										
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KONČNO GESLO PRVEGA SKLOPA:

1	2	3	U	4	5	6		4	6	...
---	---	---	---	---	---	---	--	---	---	-----

